

Ob 30-letnici požiga kraških vasi

Dne 16. avgusta je poteklo 30 let od požiga štirih vasi v devinsko-nabrežinski občini. Ob tej priložnosti je župan dr. Drago Legiša imel v Mavhinjah spominski govor, ki ga zaradi njegove važnosti in aktualnosti objavljamo v celoti.

Uredništvo

Danes smo se zbrali na tem trgu, da se spomnimo enega najbolj podlih in ogabnih zločinov, ki so ga pred 30 leti izvršili nacisti in fašisti v naši občini. Na ta dan so pred 30 leti gorele Mavhinje, Cerovlje, Vižovlje in Medjavas, se pravi kar štiri od štirinajstih vasi, kolikor jih je tedaj štela devinsko-nabrežinska občina. Nacistični okupator in njegovi fašistični hlapci so se s tem podlim dejanjem hoteli maščevati zaradi porazov, ki so jih doživljali v bojih z oddelki narodnoosvobodilne vojske, in hkrati računali, da bodo strli odpor našega ljudstva ter ga ustrašovali. Nacisti pa so se v svojih računih bridko zmotili.

Danes obhajamo spomin na dogodke pred 30 leti predvsem zato, da izrazimo vso svojo hvaležnost prebivalcem štirih požganih vasi, ki jih je nacistična drhal izgnala iz lastnih domov, da so morali stopiti na trpko pot izgnanstva, koncentracijskih taborišč ali prisilnega dela. Gre za trpljenje in za preganjanje, ki ga prizadeti ne morejo in ne bodo pozabili in ki ga morejo popolnoma razumeti le tisti, ki so takšne tragične dogodke občutili na lastni koži.

Toda današnja spominska svečanost ni in ne sme biti samo obujanje enega najbolj strahotnih trenutkov v zgodovini naših vasi, temveč tudi priložnost, da se vsi javno vprašamo, kaj in kako je z najvišjimi ideali in najglobljimi vrednotami, ki so bili osnova, na kateri je temeljil ves protifašistični in protiokupatorski boj. Vprašati se predvsem moramo, ali so ti ideali in te vrednote še vedno vodilo našega javnega življenja.

Če se le bežno ozremo naokrog, moramo žal priznati, da ti ideali in te vrednote niso imele tistega mesta, ki jim po pravici pripada. Demokracija, kakršna je izšla iz narodnoosvobodilnega boja in odporniškega gibanja, ni bila le formalnega značaja. Protifašisti so se v resnici borili za demokracijo v globljem smislu, se pravi za takšno družbeno in državno ureditev, v kateri bi vsak državljan mogel svobodno razvijati lastno osebnost in hkrati tudi soodločal o glavnih smernicah družbenega in državnega razvoja, kot je med drugim zapisano v republiški ustavi.

Prav zaradi napačnega pojmovanja demokracije so ljudske in delavske množice predolgo ostale na robu družbenega dogajanja in niso imele možnosti, da bi na to dogajanje vplivale in ga usmerjale. Šele v zad-

njem času kaže, da se v državi pripravlja nova politična in družbena usmeritev, proti čemur pa so takoj nastopile tiste sile, o katerih bi upravičeno pričakovali, da so že zdavnaj izginile s politične pozornice. Predolgo je marsikdo tudi v vrhovih državne oblasti špekuliral s tako imenovano teorijo o nasprotujočih si skrajnostih. Prav v zadnjih tednih pa se je jasno pokazalo, kam vodi takšno politično žongliranje. To ni bilo nič drugega kot velika potuha, da ne rečem zavestna pomoč ter podpora fašističnim skrajnežem, ki se niso odpovedali uporabi nasilja, terorju in krvavim terorističnim atentatom. Zato je bil skrajni čas, da sta vlada in parlament spregovorila jasno besedo in prevzela natančne obveznosti za boj in zatrtje fašističnega nasilja in prevratništva. S tega mesta, ob spominu na tragične dogodke, ki so se odvijali pred 30 leti v naših kraških vaseh, tudi mi odločno pozivamo vse odgovorne oblasti, organe ter ustanove, predvsem pa sodstvo in policijo, naj odločno stopijo na vrste vsem tistim, ki bi želeli, da bi se kolo zgodovine obrnilo nazaj, da bi se vrnili časi fašistične reakcionarne strahovlade.

Takšen poziv upravičeno naslavljajo zlasti prebivalci teh krajev, saj ne smemo pozabiti, da za Slovence v nekdanji Julijski krajini fašizem ni pomenil le totalitarne in reakcionarne diktature, temveč je slovensko

ljudstvo zapisal smrti. Zato je naše ljudstvo upravičeno užaljeno in razočarano, ker mora še vedno ugotavljati, da se popolnoma ne upoštevajo ideali in cilji, zaradi katerih so med drugim zgorele naše štiri vasi, zaradi katerih je naše ljudstvo moralo prestati toliko gorja, zaradi katerih je žrtvovalo svoje življenje toliko naših občanov.

Zato je s tega mesta tudi povsem upravičen odločen poziv na vlado in parlament, naj čimprej pravično uredita tudi vprašanje slovenske narodne manjšine v Italiji. Ta manjšina je namreč sorazmerno ogromno prispevala k demokratični ureditvi države in družbe ter zato ima moralno pravico, da terja pravično rešitev svojih življenjskih vprašanj.

Fašistični prevratniški poskusi, ki sem jih prej omenil, niso zadeva, ki bi bila zelo daleč od nas in naših krajev. Dobro vemo, da so tudi v naši občini na delu sile, ki tajno kujejo v bistvu enake načrte. Te sile stalno sejejo razdor med obema narodnima skupnostima, podžigajo narodnostno mržnjo, kar je huda ovira k vzpostavljanju dobrih odnosov med obema narodnostnima skupnostima. Ti krogi kažejo svoje staro lice, ki smo ga poznali za časa fašistične strahovlade. Jasno je, da smo spričo tega dogajanja zaskrbljeni. Zaskrbljeni smo ne zaradi

(Dalje na 6. strani)

Odobreni protikonjunktorni ukrepi

Parlament je z nekaterimi popravki odobril večino vladnih protikonjunktornih ukrepov ter je odšel na poletne počitnice, ki bodo trajale do 24. septembra. Po obnovitvi svoje dejavnosti bo vzel v pretres zdravstveno reformo ter preostale vladne ukrepe za izboljšanje gospodarskega položaja.

Doslej odobreni ukrepi so naslednji: podražitev bencina in dodatni davek na motorna vozila, davčno izenačenje in boj proti davčnim utajam, povečanje davka na dodatno vrednost IVA, upokožitev državnih uradnikov bivših bojevnikov, odprava primanjkljaja bolniških blagajn, davek na orožje, povišanje neposrednih davkov za večje dohodke ter zapora nad najemninami.

Bencin super stane že več časa 300 lir ter je bila ta cena formalno potrjena. Glede dodatnega davka velja spomniti, da so oproščeni avtomobili z močjo do 10 konjskih sil. Kdor je davek že plačal, lahko dobi denar nazaj pri uradih Avtomobilskega kluba ACI ali bo to vsoto odtrgal pri prihodnjem plačilu prometne takse. Dodatni davek velja tudi za motorne čolne. Na polovico je

zmanjšan za avtomobile, ki so stari več kot 10 let.

Iz odloka za davčno izenačenje so izločili nastavitvev 12 tisoč novih uslužbencev pri finančni upravi, ki so potrebni zlasti za novi davčni anagraf. Vlada je za zadevo že pripravila zakonski osnutek, o katerem bo parlament razpravljala po zaključku počitnic.

Davčne stopnje za IVO so precej povečali ter dosežejo 30 odstotkov za razno luksuzno blago. Z novim odlokom je bila urejena upokožitev bivših bojevnikov, ki so v službi pri javni upravi. Zainteresirani bodo po novih predpisih odhajali v pokoj po prvem juliju 1975, in sicer po 10 odstotkov vsakih 6 mesecev. Postopno odhajanje v pokoj naj prepreči nenadno izpraznitev uradov ter zadrego državne blagajne pri izplačilih.

Glede primanjkljajev bolniških blagajn zadevni odlok zagotavlja, da bodo odpravljene z zdravstveno reformo. Do leta 1977

(dalje na 3. strani)

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 25. avgusta, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Smetana: Klavirski trio. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Monika potuje na Madagaskar«. Napisal Maks Metzger. Prevod: Fran Zgur. Dramatizacija: Zora Piščanc. I. del. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi. 13.00 Karakteristični ansambli. 13.30-15.45 »Detektivska igra«. Radijska komedija, napisal Miklos Györfás. Prevedla: Nada Konjedic. RO. Režija: Jože Peterlin. 16.45 Plesna glasba. 18.00 Nedeljski koncert. 19.00 Znani motivi. 19.30 Sodobni sound. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. Pavel Mihelčič: Limita; Janez Matičič: Utripi. Pianist Aci Bertonec. 22.20 Pesmi za vse.

:: PONEDELJEK, 26. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Album Čajkovskega. Suita št. 2 v c duru. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Tolminski upor v dokumentih goriškega arhiva - Ljubljanski pihalni trio: flavtist Fedja Rupel, klarinetist Igor Karlin in fagotist Vlado Černe. Alojz Srebotnjak: Serenada: Primož Ramovš: Prolog - Dialog - Epilog - Grbčevi zapisi ljudskih pesmi - Slovenski ansambli in zbori 22.15 Glasba v noč.

:: TOREK, 27. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Medigra za pihala. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Klavičembalistka Egida Giordani Sartori. 18.50 Glasbeni collage. 19.10 Trst v prozi Borisa Pahorja (8) »Trgatev v tržaškem bregu«. 19.25 Za najmlajše: Tisoč in ena noč: »Četrto Sindbadovo potovanje«. Prevedel Vladimir Kralj. Dramatiziral E. Martinuzzi. R.O. 20.00 Sport. 20.35 Ch. Gounod: »Faust«, opera. 22.25 Nežno in tiho.

:: SREDA, 28. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Carlo de Incontrera: Aus den Wahlverwandtschaften. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Hermann Michael. V odmoru (21.25) Za vašo knjižno polico. 22.20 Pesmi brez besed.

:: ČETRTEK, 29. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 V ljudskem tonu. George Gershwin: Kubanska uvertura. 19.10 Svetovni popotniki: »Goethe v Italiji« (Franc Jeza). 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 »Prekinjen razgovor«. Radijska igra, napisal Ennio Flaiano. Prevedel Aleksij Pregac. R.O.: Režija: Jože Peterlin. 22.05 Relax ob glasbi.

:: PETEK, 30. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Sopranistka Ileana Meriglioli. 18.50 Medigra za glasbilo s klaviaturo. 19.10 Na počitnice. 19.20 Jazz. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.35 V plesnem koraku.

Sobota, 11. avgusta, ob 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Giulio Viozzi: Tri slike Van Gogha. Pianist Lorenzo Baldini. 18.55 Formula 1: pevec in orkester. 19.10 »Danes grofje Celjski in nikdar več«. Napisala Anne Wambrechtsammer. Prevod: Niko Kuret. Dramatizacija: Balbina Baranovič Battelino. Prvi del. RO. 21.20 Zabavni orkester RAI. 21.30 Vaše popevke. 22.30 15 minut z Gianijem Safredom. 22.45.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarno Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Boj proti terorizmu

V zvezi z bojem proti terorizmu sodne oblasti in policija nadaljujejo preiskave o atentatu na vlak Rim - Brener. Že večkrat so zaslišali v Bologni Francesca Sgroia, ki je nekaka superpriča misovskega tajnika Almiranteja. Sgro je najprej trdil, da je v podzemskih prostorih rimskega vseučilišča videl izvenparlamentarne levičarje, da so pripravljali atentat na vlak. Kasneje se je premislil ter je rekel, da so bili to fašisti. Končno je vse skupaj zanikal ter je dejal, da si je zgodbo izmislil ter jo povedal misovskemu odvetniku Basileju, da bi dobil denar. Basile pa zanika, da bi dal denar Sgroju.

Preiskovalci skušajo razčistiti Sgrojevo zadevo, ker nekatere okoliščine kažejo, da morda le ne gre povsem za izmišljotino ter morda Sgro ve za kaka večja ozadja.

Sgro je v začetku pričal, da so mislili neznan atentatorji nastaviti bombo na vlaku Rim - Brener na rimski postaji Tiburtina. To se je v resnici tudi zgodilo, ker so preiskovalci ugotovili, da je bila prav na tej postaji položena bomba, ki je povzročila na vlaku pokol v kraju San Benedetto Val Di Sambro. Sgro je tudi navedel uro 5.30 kot čas atentata. To pa bi bil lahko čas, ko je bila bomba nastavljena, ker je bil takrat vlak že na postaji. Vlak potrebuje iz Rima

v Bologno pet ur in pol ter je bil morda trenutek, ki ga je navedel Sgro, čas za tempiranje bombe.

Sodne oblasti so v milanskih zaporih začele zasliševati misovskega časnika in informatorja vojaške obveščevalne službe Giannettinija. Sam obrambni minister je svojčas Giannettinija označil kot ključnega človeka v strategiji napetosti. Časnikar se je te dni vrnil iz Argentine ter so ga takoj aretirali.

Sodne oblasti hočejo razčistiti njegove stike s prevratniško organizacijo, katero sta vodila fašista Freda in Ventura, ki sta bila zapletena v atentate leta 1969. Govori se tudi, da se je Giannettini udeležil nekega tajnega sestanka v Španiji, kjer so se prevratneži dogovarjali o izvajanju atentatov ter o prehodu od strategije napetosti k strategiji terorja, kot je to obdobje prevratniškega delovanja označil sam notranji minister v poslanski zbornici.

Novi ameriški predsednik Ford je imenoval za podpredsednika Nelsona Rockefellerja, dose danjega dolgoletnega guvernerja države New York in člana znane finančne dinastije Rockefellerjev. Ford sam je iz dinastije Fordov, ki imajo za seboj avtomobilsko in traktorsko industrijo. »Jaz pa ti pa židana marela«.

Mihec in Jakec se menita, da včasih le kdo zleti z oblasti

hodeš na bankete — jn vse plača država. E, dragi moj...

— Znaš kej? Jest rečem, de je bulše, de je šou taku, zlepa. Ke lahko be ga kašen tudi poču. Se spouneš, kaku so nardili ses Kenedijem?

— Ja, ja, kadar je taku, je bulše se pobrat. Ma vselih mu je blo težko, je skori jokau.

— Kej mu ne mo težko! Zgebet tašen poživon! Zmiram je hudo, kadar odžagajo kašnega precednika. Še kadar odžagajo precednika od kašnega društva al od prosvetne zveze, je hudo. Pej ne bo za precednika od Amerike! Jn zraven službe je zgebu tudi kvartir, zatu ke je mogu jet ven sez bele hiše.

— Sej zatu je bla njegova žena forte pruti, de bi odstopu. Jn tudi hči. Jn obej so se jokale.

— Kej se ne bojo! Tašne velave ne bojo jemele več. Jest rečem, de jeh je mogu bogi Nikson dosti slišat, kadar sta bla sama.

— E, dragi moj Mihec, kaku so rekli stari Rimljani? »Sic transit gloria mundi.« Vse pride, vse pasà.

— Ja, Jakec moj, vse pasà. Ma kej tašnega se tle pr nas ne more zgodet. Lahko pride tudi stu vatergejtov, jn še ne znam

kolko nafte jn terorizma jn mafje — ma ne boš učkau, de be kašen minister reku: Ne zamerte, ma jest sm vidu, de nisem za ta meštir. Nobena mi ne rata jn zatu rajši grem.. Nej provira an drugi. Dragi moj, tega ne bomo vidli. Se držijo stolčkov ku klop jn ga ne spraveš proč ne zlepa ne zgrda. Znaš, kaku je klop? Kadar se ti zarije u kožo, ga lahko primeš ses kleščami jn tudi če ga odtrgaš — glava ostane zmiram nutre. E, dragi moj, oblast je sladka.

— Se zna, de je. Ma vselih se svet vrti jn vsako tolko kašen zleti. Boš vidu, de zastran terorizma se bo vselih kej zgodilo. Ke ledje vselih niso taku zabiti, ku zgledajo. Ju tudi tisti grški polkovniki so mogli nomalo popestet.

— Ja, jn dosegli so tu, de jemajo zdej na Cipri turške soudate. Jn kadu jeh bo zdej spravu proč?

— Jn taku jemajo zdej na Cipri ku ano mini vojsko. U tej vročini.

— Videš, Jakec, meni tista mini vojska ni dosti mari. U tej vročini sm si jest čakau kej družga.

— Pej kej?

— Dragi moj, vre od svečence sm se veselu, de bom poleti spet gledau mini krilca in mini hlačke. Jn te presnete mule pej celo poletje nosejo douge hlače. Prou malokatera je jemela kratko krilce, vročeh hlačk pej prou nobena. Sm ostou prou slabo.

— Ma vidi Mihec, ne stoj bet taku! Če niso jemele vročeh hlačk, so pej kazale popek. Tudi tu je nekej.

— Je, ja, ma vselih ni tisto..

— E, Mihec, potolažse. Bo pej drugo leto bulše.

Kako bo z zdravstveno reformo

Iz zakonskega osnutka za zdravstveno reformo je razvidno, da bo v bodoče za zaščito javnega zdravja skrbela vsedrjavna zdravstvena služba. Obstajala bo iz enotne strukture za zaščito zdravja vsega prebivalstva brez individualnih ali družbenih razlik. Med naloge vsedrjavne zdravstvene službe tako spadajo preventiva, zdravljenje, rehabilitacija, zaščita zdravja na delovnih mestih in v šolah, varstvo higiene in okolja, zaščita materinstva in otrok, živinozdravniška služba in ustvarjanje zdravstvene zavesti.

Vlada bo usmerjala in vzporejala upravne dejavnosti, za katere so pristojne dežele. Dežele bodo organizirale zdravstveno službo s takoimenovanimi krajevnimi zdravstvenimi enotami. Te bodo ozemeljske za 50 do 200 tisoč prebivalcev.

Zadevni deželni zakon, ki urejuje upravljanje, organiziranje in delovanje krajevne zdravstvene enote, predvideva upravni odbor, ravnatelja službe in krajevni zdravstveni svet, katerega bodo sestavljali predstavniki zavarovancev in zdravstvenih organov. Deželni zakon lahko tudi uvede razčlenitev krajevnih zdravstvenih enot z ustanovitvijo temeljnih zdravstvenih okrajev, ki opravljajo zdravniško službo prve stopnje za skupine okrog deset tisoč prebivalcev.

Bolnišnice ter drugi zavodi za preventivo in zdravljenje, ki so odvisni od pokrajin ali občin, bodo v bodoče spadali pod dežele. Za njihovo upravljanje pa bodo skrbele krajevne zdravstvene enote. Slednje velja tudi za občinske lekarne.

Glede zdravniške oskrbe je predvideno, da mora biti v mejah možnosti zajamčena svobodna izbira zdravnika in kraja zdravljenja. Za zdravniško oskrbo morajo zavarovanci vložiti prošnjo na krajevno zdravstveno enoto, na katere ozemlju stanujejo.

Splošno zdravniško pomoč bodo nudili zdravniško osebje, krajevne zdravstvene enote ter konvencionirani zdravniki. Dežele lahko sklenejo pogodbe tudi z vseučiliškimi in z zasebnimi klinikami, ki ustrezajo zahtevanim pogojem. Zavarovanci bodo lahko prejeli zdravila, ki bodo določena v posebnem seznamu, ki bo vsako leto objavljen z odlokom ministra za javno zdravstvo. Zavarovanci bodo plačevali za zdravila pripevek, katerega bo vsako leto določila vlada. Vlada bo tudi določila kategorije oseb, ki ne bodo plačevale nobenih prispevkov.

Za zdravstveno reformo bodo uvedli osebno zdravstveno knjižico, katero bodo krajevne zdravstvene skupnosti brezplačno dale že novorojenčkom in v katerih bodo vpisani vsi važnejši podatki o zdravju zavarovanca.

Že 30 dni potem, ko bo začel veljati zakon o zdravstveni reformi, bo treba ustanoviti vsedrjavni zdravstveni svet. Z odlokom predsednika republike bodo odpravili vse ustanove, ki so doslej skrbele za zdravstveno službo. V dveh letih bo imetje odpravljenih ustanov pripadlo deželam, ki ga bodo dale deželnim zdravstvenim službam ali krajevnim zdravstvenim enotam. Krajevne zdravstvene enote bodo v dveh letih po uveljavitvi zdravstvene reforme nudile zdravniško oskrbo vsem tistim, ki imajo do nje pravico po obstoječih zakonih.

—o—

KISSINGERJEVA POLOMIJA

Ameriški zunanji minister ga je po splošni sodbi hudo polomil, ko ni takoj posredoval v grško-turškem sporu glede Cipra in zaustavil turške invazije na Ciper. S tem bi bil preprečil smrt ameriškega veleposlanika na Cipru Daviesa in še toliko drugih ljudi, pa tudi tragedijo kakih 120.000 beguncev. Mnogi listi v Evropi govorijo zaradi tega o Kissingerjevemu »Watergatu«. Vsekakor si je zapravlil svoj nimbus »čudodelnega mešetarja« za mir.

SEMINAR V BOHINJU

Mladinski krožek Gorica organizira tudi letos svoj seminar v Bohinju, ki bo trajal od 28. avgusta do 1. septembra v Mladinskem domu.

Na sporedu so predvsem zanimiva vprašanja, ki se tičejo problemov slovenske etnične skupnosti v Italiji.

—o—

Jugoslovanski zunanji minister Minič je predložil Grčiji in Turčiji načrt za posredovanje, v katerem naj bi imela Jugoslavija poleg štirih drugih držav glavno vlogo.

Grška vlada je zelo omejila letalski promet z ameriški oporišči v Grčiji. Pričakovati je, da bo v kratkem zahtevala umik ameriških in NATO oporišč z grških tal.

Antifašizem?

V komentarju o političnih spremembah v Grčiji je Indro Montanelli opozoril, da bi bilo zgrešeno, če bi si zaslugo za padec polkovniškega režima lastili njegovi več ali manj demokratično usmerjeni nasprotniki. Polkovniki so se pač morali umakniti zaradi lastnih krivd in napak, ker so — kakor vsi nasilni režimi — bili prepričani, da se more vse urediti s silo. Zato je nesmiselno, da si grški demokrati pripisujejo zasluge za zmago, ki je niso izvojevali. Pri tem ugledni časnikar primerja dogodke v Grčiji s polpreteklo zgodovino Italije in pravi, da že trideset let proslavljamo kot zmagoslavje antifašizma to, kar je bilo le poraz fašizma. In na tej prevari da so zgrajene vse dvomnosti, ki zastrupljajo italijansko narodno življenje. Pripominja še, da imajo demokracije, zgrajene na laži, šibko in kratko življenje.

Vsekakor pogumna ugotovitev, ki dokazuje miselno neodvisnost in trezno presojo dogodkov. Kako točna je trditev, da je bil v Italiji fašizem premagan, ni pa zmagal antifašizem, dokazujejo politični dogodki zadnjih tridesetih let in še posebno stopnjevanje terorizma v zadnjih letih.

Ne bo odveč, če si priključimo v spomin, kako je padel fašizem: Po porazih v Afriki in po izkrcanju Anglo-Amerikancev na Siciliji, je postalo vsakomur jasno, da je vojna izgubljena. Z upanjem, da reši, kar se rešiti da, je »Gran Consiglio Fascista« zahteval od Mussolinija njegov odstop. Na to je čakal italijanski kralj Viktor Emanuel, da je dal, napol skrivaj, Mussolinija aretirati. Šele po teh dogodkih in potem, ko je nemška vojska nemoteno zasedla več kot pol Italije, se je pojavilo odporništvo. To odporništvo je bilo prvenstveno antinacistično; antifašistično pa samo v toliko, v kolikor so ostanki fašizma v Salojski republiki postali orodje hitlerizma. To zaporedje dogodkov nam more pojasniti marsikaj, kar se je zgodilo po letu 1945.

Prvo, kar je treba pibiti, je to, da se demokratična in »antifašistična« Italija trideset let po končani vojni še ni otresla Mussolinijeve zakonodaje, medtem ko je Mussolini rabil samo osem let, da je odpravil prejšnje zakone liberalne Italije. Za našo narodno manjšino so prav tako ostali v veljavi vsi nasilno poitalijančeni priimki in krajevna imena tipa Bagnoli della Rosandra, San Dorligo della Valle in podobno. In še pred par leti sta zasedala važne položaje v vojski in mornarici misovca De Lorenzo in Birindelli! Odveč bi bilo ponavljati, kako sodstvo neuspešno preganja fašistični terorizem. Tudi italijanski listi ugotavljajo, da nemoč oblasti v preprečevanju terorizma meji že na sokrivdo. To ugotavljajo tudi v inozemstvu. Nemški radio je povedal, da strategijo napetosti izvajajo desničarji ob tihi podpori nekaterih državnih institucij. Francoski »Le Monde« omenja, da so se v policijo vrinili fašistični elementi. »Stuttgarter Nachrichten« pravi, da nosijo politične sile precejšnjo odgovornost za širjenje terorizma.

Ogorčene izjave pri slovesnih in ganljivih pogrebih zvenijo zato iz gotovih ust kot znak nemoči. Sedaj govore tudi o navih uredbah za boj proti terorizmu. »Novi instru-

(Dalje na 4. strani)

Ubaldo Vrabc

Odobreni protikonjunktorni ukrepi

(nadaljevanje s 1. strani)

bodo razpustili vse dosedanje bolniške blagajne in prispevki za socialno skrbstvo se bodo dvignili za 1,65 odstotka. Poldrugi odstotek bo šel v breme delodajalca in 0,15 odstotka v breme delavca.

Eden izmed odlokov uvaja davek na proizvodnjo orožja ter carino za uvoz orožja, ki je smatrano za vojno. Precej so povišane davčne stopnje za neposredne davke. Od 1. januarja letos do 31. decembra prihodnjega leta se zvišajo alikvote neposrednih davkov za pravne osebe na 35 odstotkov. Nova alikvota za zasebne finančne družbe znaša 10,50 odstotka ter za družbe

z državno soudeležbo 8,75 odstotka. Fizične osebe, katerih obdavčljivi dohodki letos znašajo od 10 do 14 milijonov lir, bodo plačali 5 odstotkov dodatnega davka. Za dohodke preko 14 milijonov doseže dodatek 10 odstotkov. Od štirih na pet milijonov lir so povišani skupni dohodki, za katere morata zakonca predložiti ločeni prijavi.

Glede stanarin vladni odlok določa, da jih je dovoljeno povišati največ za 20 odstotkov, če so bile zadevne pogodbe sklenjene pred prvim marcem 1947. Stanarine s pogodbami iz let 1947 - 1953 je dovoljeno povišati za 10 odstotkov. Ni pa dovoljeno povišati stanarin s kasnejšimi pogodbami.

Pred 30 leti so gorele štiri kraške vasi

Devinsko - nabrežinska občinska uprava je s sodelovanjem nabrežinske sekcije partizanskega združenja ANPI priredila ob 30. obletnici požiga Mavhinj, Cerovelj, Vižovelj in Medje vasi posebno spominsko proslavo. Dopoldne so predstavniki občinske uprave v spremstvu predstavnikov drugih

PEVSKI TEČAJ NA POHORJU

V soboto, 17. avgusta, se je v Železničarskem domu na Pohorju končal študijski teden, ki ga je za svoje pevke in pevce priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Udeležilo se ga je 96 članov Zveze iz Trsta in okolice.

V jutranjih urah so udeleženci poslušali predavanja o slovenski glasbeni zgodovini, strokovni pouk o izobrazbi glasov, nastavi glasov, tehniki pravilnega dihanja in interpretaciji. Vsak dan so bile na vrsti tudi praktične vaje.

Predavala sta v glavnem predsednik Zveze in pevovodja, skladatelj Zorko Harej ter Jože Trošt, profesor glasbe in petja na teološki fakulteti v Ljubljani.

Vsi udeleženci so se redno in z velikim zanimanjem, udeleževali vse dni teoretičnega in praktičnega pevskega pouka, prepričani, da jim bo tečaj v veliki meri koristil za njihovo pevsko-glasbeno izobrazbo; obenem pa da bo visoko dvignil tudi naše pevsko-kulturno življenje.

Organizacija tega širokega pevskega poučnega tedna je bila tehnično prav dobro izpeljana, za kar gre v prvi vrsti zahvala Zvezi, njenemu predsedniku in tajnici ter tudi drugim odbornikom.

Priznanje je treba izreči tudi Zvezi kulturno - prosvetnih organizacij Slovenije, ki je nudila možnost, da je imel tečaj tržaških pevcev zavetje in prostor v tako primernem posloju in lepem kraju.

Vsi udeleženci so izražali svoje zadovoljstvo, ker so imeli možnost poglobiti svojo strokovno izobrazbo, obenem pa so na številnih izletih tudi spoznali ne samo lepote zelenega Pohorja, ampak tudi zanimivosti Radgone, Ptuja, Maribora in štajerske dežele. S petjem in navdušenjem za njene lepote so jo obiskali.

POPRAVNI IZPITI NA PREŠERNOVEM LICEJU

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega liceja »France Prešeren« v Trstu, ul. Guardiella 13/1, sporoča, da se začnejo popravni izpiti dne 5. septembra. Razpored pismenih in ustnih izpitov je na oglasni deski na znanstvenem liceju.

KDOR SE ČUTI IZOBRAZENCA,

bi moral sodelovati v našem slovenskem tisku vsaj s tem, da izrazi svoje mnenje o kakem našem ali mednarodnem problemu. S tem se oblikuje javno mnenje in se povečata demokratičnost in informativnost listov. Od tega pa je odvisna svoboda. Izobraženci, dopisujte v »Novi list!« Kdor nikoli ne začuti potrebe po tem, ni izobraženec, tudi če ga kako spričevalo ali diploma proglašata za takega.

Vljudno prosimo,

da bi poravnali naročnino, bodisi po položnici bodisi v upravi, vsak dan od 9. do 12. ure, razen ob sobotah.

oblasti ter organizacij položili vence v vseh štirih požganih vaseh in v tržaški Rižarni, kjer je umrlo nasilne smrti tudi nekaj prebivalcev omenjenih vasi. Popoldne pa je bila na trgu v Mavhinjah spominska proslava, ki se je udeležilo veliko število ljudi. Nabrežinska godba je najprej zaigrala nekaj priložnostnih skladb, nato pa je imel slavnostni govor devinsko-nabrežinski župan dr. Drago Legiša, čigar izvajanja v celoti objavljamo na drugem mestu. Zatem je spregovoril predsednik sekcije ANPI iz Nabrežine Abdon Vižintin, ki je v jedrnatih besedah obudil spomin na dogodke pred 30 leti, ožigosal ponovno fašistično rovarjenje in pozval mladino, naj čuva in goji ideale odporniškega gibanja. Spominska proslava se je končala z nastopom združenih pevskih zborov »Fantje izpod Grmade« in »Igo Gruden«, ki so pod vodstvom Hermana Antoniča ubrano zapeli več narodnih in partizanskih pesmi.

Prebivalci požganih vasi v devinsko-nabrežinski občini so z očitnim zadovoljstvom sprejeli pobudo domače občinske uprave, ki se je prvič v vsej povojni dobi spomnila enega najbolj tragičnih dogodkov v zgodovini naših kraških vasi in izrazila hvaležnost ter priznanje prebivalstvu, ki je moralo pred tremi desetletji prestopiti toliko gorja in preganjanja.

NASMETENO CIGANSKO TABORIŠČE NA OPČINAH

V dneh okrog Velikega šmarna se je utaborila na trikotnem travniku pod nasipom železniškega mostu na Opčinah ob cesti, ki se odcepi s ceste proti Proseku čez progo proti staremu železniškemu prehodu in Velikemu Repnu, ciganska karavana z nekaj avti in priklopniki. Na registrskih tablicah, napisanih delno (in skoro nečitljivo) kar z roko, je stalo menda VR (Verona). Bilo je kar romantično opazovati taborne ognje, okrog katerih so sedeli Cigani, in skoro nage otroke, ki so veselo skakali po travniku. Toda kar zadeva varstvo narave, smo imeli hude slutnje...

In res, najprej je izginil glavni del karavane, potem še drugi del, travnik pa je ostal posut s papirji, starimi vrečami, konzervnimi škatlami in drugimi odpadki, pa tudi s kupi kamenja, na katerih so sedeli, in s pogorišči tabornih ognjev. Nekdo je gotovo dal Ciganom dovoljenje, da so se utaborili na tistem travniku, in isti bi bil moral Cigane poučiti, da je njihova dolžnost, da morajo pustiti travnik za seboj snažen, kakor so ga našli. Razen če je prihranil zase dolžnost, da ga posnaži. Potem pa naj to stori.

—o—

Umrli je znani italijanski pisatelj Aldo Palazzeschi.

ANTIFAŠIZEM?

(Nadaljevanje s 3. strani)

menti za stare godce!« Tudi taki predlogi zvenijo kot norčevanje. Trezni komentatorji so mnenja, da dosedanje uredbe povsem zadostujejo, če bi jih izvajali dosledno in odločno. To, kar je treba sanirati, je državni stroj! Ugledni milanski dnevnik pravi: Treba je reči, da situacija zveni kot očitek vsem državnim institucijam. Ni mogoče več skrivati, da težke sokrivde obtežujejo vest policije, sodstva in strank. Tu bi še dodal, da se vsa uradna antifašistična javnost (oblast, stranke, parlament) še vedno spreneveda o soodgovornosti stranke MSI. Medtem ko grme proti obnavljanju fašizma, ignorirajo povezavo MSI z raznimi Ordine nero, Avanguardia Nazionale, SAM itn. In to tudi takrat, ko skuša glavni tajnik MSI z lažjo speljati v napačno smer preiskavo o zadnjem atentatu na vlak. In ne samo, da oblast in stranke (tu velja še posebno poudariti »in stranke«) nočejo videti povezave med MSI in terorizmom, temveč sprejmejo v parlamentu celo zakon, po katerem bo tudi MSI, kakor druge stranke, dobivala državno subvencijo. Seveda se Almirante upravičeno norčuje in pravi: »Zabavam se. Najprej me hočejo soditi zaradi obnove fašizma, sedaj me bodo pa finansirali.« V Trstu je na nekem manjšem procesu branilec hudodelcev rekel: »Tu se hoče soditi ljudi zaradi obnove fašizma. A fašistična stranka že sedi v parlamentu in bo sedaj dobila državno podporo.« Mi Slovenci vemo, da je Almirante prav v Trstu pozival na iztrebljenje Slovencev; temu pozivu je sledila bomba na slovensko šolo!

Spričo dejstva, da so v parlamentu zastopniki vseh strank (z izjemo liberalcev) glasovali za zakon, po katerem bo tudi MSI

dobivala državno subvencijo, pridobiva še posebno težo uvodoma navedena ugotovitev vidnega italijanskega časnikarja, da je bil v zadnji vojni fašizem poražen, ni pa zmagal antifašizem.

Sedaj pa naivno pričakujemo, da bo vladajoči politični razred povzel uspešne ukrepe za pobijanje terorizma. Še vedno zaupamo ljudem, ki so do sedaj v najboljšem primeru dokazali svojo nesposobnost.

Navajam samo nekaj najbolj vidnih dogodkov:

Decembra 1969. Atentat na trgu Fontana v Milanu. 16 mrtvih, 90 ranjenih. Predsednik vlade Rumor; notranji minister Restivo.

Julija 1970. Atentat na vlak v Reggio Calabriji, 6 mrtvih, 129 ranjenih. Predsednik vlade Rumor; notranji minister Restivo.

Maja 1972. Ubit komisar Calabresi. Oktobra istega leta serija manjših atentatov. Predsednik vlade Andreotti; notranji minister Rumor.

Maja 1973. Bomba pred kvesturo v Milanu, 4 mrtvi, 30 ranjenih. Predsednik vlade Andreotti; notranji minister Rumor.

Maja 1974. Brescia, piazza della Loggia, 8 mrtvih, 95 ranjenih. Predsednik vlade Rumor, notranji minister Taviani. In tudi po atentatu v predoru med Firencami in Bologno je še vedno vladni predsednik Rumor in notranji minister Taviani.

In sedaj bodo te osebe zatrle terorizem! In vse te osebe so prepričane, da zaslužijo naše zaupanje. Pri prihodnjih volitvah bodo spet dobile na tisoče preferenčnih glasov.

Ja, res je, da je bil v zadnji vojni fašizem premagan, a prav tako je res, da antifašizem ni zmagal.

Goriška občinska uprava v krizi

Goriška občinska uprava se po izstopu socialistov in Slovenske demokratske zveze iz koalicije večinskih skupin še vedno nahaja v krizi.

Občinsko upravno življenje vedno bolj hira.

Zato je vodstvo krščanske demokracije sklicalo v ponedeljek na svoj sedež predstavnike levosredinskih strank, ki so v občinski upravi sestavljali ali vsaj podpirali levosredinsko koalicijo.

Sestanka so se udeležili krščanska demokracija, socialna demokratska stranka in republikanci.

Kljub polurnem čakanju pa niso prišli na sestanek ne predstavniki Italijanske socialistične stranke, ne Slovenske demokratske zveze.

Navzoči so razpravljali, kako bi se našla pot iz teh težav.

Iz vrst krščanske demokracije je prišel predlog, naj bi celotni občinski odbor podal ostavko.

Na mesto dveh odstopivših odbornikov, socialista dr. Tomasicha in dr. Paulina, zastopnika SDZ, naj bi prišla en socialni demokrat in edini republikanec. Tudi ta je izjavil, da bo njegova skupina ta predlog še proučila, zlasti še zato, ker bodo spomladi nove upravne volitve.

Zatorej je trenutno najbolj verjetno, da bodo občinsko krizo za sedaj rešili tako, da

bosta morala sprejeti izpraznjeni odborniški mesti en demokristjan in en socialni demokrat.

Takšna rešitev bi pomenila še večji premik na desno in le trenutno zakrpanje koalicije.

—o—

Podgora

SOZALJE

V torek smo ob številni udeležbi domačinov in znancev pokopali mater našega župnika, gospo Zofijo Mazora, ki je po daljši in hudi bolezni odšla po plačilo h Gospodu za svojo življenjsko pot, ki jo je do visoke starosti vodila iz domače hiše v Breginju po svetu in v Gorico, kjer je trpela in molila za vse svoje. Bog ji bodi milostljiv plačnik!

Družini, zlasti pa svojemu župniku izražajo vsi farani in znanci globoka čustva sozalja ob težkem slovesu.

PRESENEČENJE IZ MOSTA NA SOČI

V Mostu na Soči oziroma pri Sv. Luciji, kot se je vas prej imenovala (rojstni kraj pisatelja Preglja), so odkopali arheologi novogoriškega muzeja v zadnjem času temelje hiše izpred 2500 let, ki dokazuje, da so živeli takrat tam visoko omikani ljudje. Že prejšnje čase so izkopali pri Sv. Luciji okrog 7000 grobov z mnogimi zanimivimi predmeti, ki pa so žal v glavnem na tujem. Precej jih je v arheološkem muzeju pri Sv. Justu v Trstu, kjer se je tudi mogoče prepričati, da je bila tista civilizacija na visoki stopnji. Arheologi jo pripisujejo plemenu Venetov, o katerem menijo nekateri, da je bilo ilirskega rodu, drugi pa ga imajo za keltskega. Morda pa je šlo za keltsko-germansko naselbino trgovcev, ki so posredovali trgovino med srednjo-severno Evropo in Italijo (Etrurijo in Kelti v Padski dolini). Ime Venedi je namreč verjetno v sorodu z glagolom vendere — prodajati, in s to besedo je gotovo v zvezi tudi beseda Vendi - trgovci, sodeč po trgovskem mestu Vendel na Švedskem. Tudi ime Benetk (Venezia) se nanaša prvotno najbrž na kako tako trgovsko naselbino, ki je posredovala trgovino med Italijo in evropskim severo-vzhodom.

Pisma uredništvu:

Spoštovani Novi list!

Izkoristim priložnost izida Vaše tisoče številke, da Vam izrečem najiskrenejšo čestitko k jubileju in najprisrčnejša voščila za bodočnost.

Dokaza, da mi Vaš list ugaja, ni težko najti: to je edini list, ki ga preberem takorekoč od prve do zadnje vrstice.

Če kolikor mogoče strnem Vaše vrline, potem so to naslednje: nedogmatičnost, demokratičnost in naprednost, katerim bi lahko dodal izvirnost, kulturnost, smisel za proporcije — za slovensko kvaliteto »preprostega in pristnega« — in ne nazadnje izbrano slovenščino.

V času, ko dogmatizem, fanatičnost in nestrpnost razsajajo bolj kot v srednjem veku, je v veliko tolažbo brati prepričujoče, a nevsiljivo pisanje, s katerim se človek strinja ali ne, a ni zaradi te zadnje alternative ožigosan ne za »fašista« ne za »klerikalca« ne za »oportunističnega«.

Demokratičnost, ki veje pri Vas, ni tiste vrste, ki se izživlja zgolj v zahtevah po demokratizaciji na daljnih kontinentih, pri tem pa pozablja na mnogo pohlevnejše demokratične obveznosti lista samega do lastnih bralcev. Vaš je bil v tem pogledu vedno svobodna, demokratična tribuna, ki je gostoljubno objavljala najraznovrstnejša pisma bralcev, pa četudi niso bila, da se tako izrazim, »na liniji« (tega, žal, ne prakticira redno tržaški slovenski dnevnik, ki ne objavi nezaželenih pisem, niti ko so v obliki popravka, oz. pojasnila, katerega pisec je bil predhodno v istem časopisu napaden — osebne izkušnje).

In končno naprednost! Beseda in pojem sta se v nekaterih ustih od pretirane, modne in pozerske rabe že tako izvotlila, da pomenita le še naslednje: jaz = napreden; drugi = reakcionarji. Upam, da naredim poklon Vašemu listu, če zapišem, da v tem smislu ni napreden, pač pa da je napreden v prvotnem pomenu besede.

Naj zaključim z ugotovitvijo: če v naši zamejski stvarnosti ni prišlo do monopola tiska nad dušami, potem je to v veliki meri zasluga peščice sodelavcev Novega lista, ki so s sposobnostjo in idealizmom zmogli marsikaj, česar denar sam ne zmore.

Naj še dolgo živi!

Karel Bajc

—o—

JEZIK ZA ROBOTE

V Pisi je v teku tretji poletni tečaj o uporabi računalnikov za jezikoslovne študije. Tečaj se je začel 12. avgusta in bo trajal do 6. septembra. Organizirala sta ga računski center ONUCE Italijanskega nacionalnega odbora za raziskave in znanstveni center IBM Italija, vodi pa ga prof. Antonio Zampolli, Tečajnikov je okrog 600 iz 50 držav. Lani jih je bilo 260.

Letos med drugim proučujejo vprašanje znanstvene dokumentacije. Na svetu se objavi vsak dan velikanska količina znanstvenih podatkov oziroma takih, ki zanimajo znanost, a težko jih je zbirati in ohraniti, da bi bili uporabljivi. To nalogo bodo opravljali računalniki, ki bodo nudili samo zaželeno informacijo in to tudi po telekomunikacijah oziroma po teleprinterjih na stotine kilometrov daleč.

Na tečaju pa obravnavajo tudi vprašanje jezika za robote. Skupina ameriških znanstvenikov je namreč zgradila robota, ki je že sposoben izvrševati določena dela na povelja v obliki posebnih besed, ki mu jih posreduje računalnik.

Pevma - Oslavje

POLETNI PRAZNIK

Domačini z Oslavja so pripravili »Na Borjaču« z združenimi močmi lep veselični prostor. Tam bo v dnevih od 23. do 26. avgusta zabavna in prosvetna prireditev »poletnega briškega praznika«. Začel bo že v petek zvečer z ljudskimi tekmami in plesom. Zabavni večer bo tudi v soboto. V nedeljo zvečer pa bo kulturna prireditev s folklornimi, pevskimi in glasbenimi nastopi.

Prireditev, ki obeta na svežem zraku, ob rujni briški kapljici na dobro založenih stojnicah, obilo zabave in veselja, se bo zaključila v ponedeljek zvečer.

Prosvetno društvo »Naš prapor« vabi domačine in okoličane k tem prijetnim briškim poletnim večerom.

Študentovsko srečanje - počitniški tečaj

Prejšnji teden se je uspešno zaključil počitniški tečaj v Žabnicah, ki ga je organiziralo slovensko kat. akademsko društvo (SKAD) iz Gorice.

Družbenega srečanja in tečaja, ki je trajal od petka do ponedeljka, se je udeležilo nad trideset visokošolk in akademikov, abiturientov in dijakov zadnjih letnikov višjih srednjih šol. Prišli so večinoma iz Gorice in iz Trsta, nekaj gostov tudi od drugod.

Na sporedu so bila dopoldne predavanja pisatelja Zidarja in prof. Bednarika.

Po kosilu in počitku v hladni senci pri Jožefovi koči, se je nadaljevala debata. Zvečer je mladina imela zabavni del programa ali pa izlete v bližnjo okolico. Posamezne skupine so se v najbolj zgodnjem jutru povzpele tudi na sosednje vrhove.

Vse dni je v šotorih okrog koč vladalo živahno vrvenje in petje, po tudi globoko razmišljanje ob razpravah načelne in zgodovinsko organizativne vsebine, ki sta jih kot osrednje imela omenjena govornika ob temeljitih posegih navzočih študentov in gostov.

Društvene članice pa tudi fantje so vzorno skrbeli za kuhinjo in red v »taboriščem« življenju.

Dnevi so v lepem vremenu hitro minili v prijetnem družabnem okolju in ob resnih besedah, spodbudah in iskanju novih potov in smeri, ki naj novi rod privedejo do pravega spoznanja resnice, pravice in človečanske svobode in k resnemu delu za dosego tega cilja.

ZNANOST IN FANTAZIJA O VESOLJSTVU

Znani tednik »La Fiera Letteraria« je posvetil eno zadnjih števil delno takoimenovani fantastični znanosti, kar pa morda boljše izraziti besedi »znanost in fantazija«, ker gre v bistvu za to, kaj pravi znanost o fantastičnih možnostih prihodnjega razvoja zaradi obstoja vesoljstva in nenehno napredujoče moderne tehnike. Uredništvo tednika je vprašalo za mnenje razne znanstvenike; iz odgovorov je na splošno razbrati misel, da je verjetno, da bivajo v vesoljstvu še druga razumna bitja ali da bo vsaj človeštvo naše Zemlje kdaj v stanju, da bo raziskalo in si podvrglo vesoljstvo, kajti drugače to ne bi imelo smisla; vendar pa odgovori tudi niso prikrivali bojzani, da znanost in tehnika sicer naglo napreduje, da pa moralni napredek človeštva ne drži koraka z njima, kar lahko povzroči neslutene katastrofe. Seveda pa so nekateri prispevki tudi skeptični in menijo, da je vsa skrivnost vesoljstva strnjena na naši Zemlji in da je človek njegovo središče. Naj navedemo nekaj odlomkov iz odgovorov, ki se seveda ukvarjajo tudi s takoimenovanimi »letečimi krožniki« in z vprašanjem, odkod izvira človeštvo.

Pisatelj Inisero Cremaschi je odgovoril med drugim: Dozdaj so našli 600 stikov med človeštvom in bitji zunaj naše Zemlje. Stik Urija Gellerja je torej šestoprvi. Čisto na prosto nam je dano, da se smehljamo nad temi »stiki«, a ne smemo pozabiti, da je v neki indijski pesnitvi izpred tri tisoč let rečeno: »Leteči stroji Vimana so imeli obliko krogle in so pluli po zraku zaradi živega srebra, ki je povzročalo močan pogon. Na teh strojih Vimana so lahko preleteli ljudje velikanske razdalje v čudovito kratkem času. Usmerjati jih je bilo mogoče v vse smeri, navzgor, navzdol, naprej in nazaj, kakor je bil naravnan motor«. Naš smehljaj nad »obiskovavci iz vesoljstva« močno zbledi, če pomislimo na tisto, kar so našli na visoki planoti v bolivijskih Andah. Nedaleč od jezera Titicaca se bleščijo v soncu razvaline mesta, ki ga imajo za najstarejše na svetu: imenujejo ga Tiahuanaco. Deset tisoč let nas loči od teh spomenikov, med katerimi so takoimenovana »Vrata sonca« najskrivnostnejši. Na oboku nad vrati so vklesani nekaki hieroglifi in podobe, katere je pred nekaj leti razvozlat zelo resni in umerjeni sovjetski arheolog Kazancev. Ugotovil je, da predstavljajo koledar, kar ne bi bilo nič čudnega: čudno pa je to, da koledar ne odgovarja zemeljskemu letu, ampak letu na planetu Veneri... So prebivalci Tiahuanaca poznali Venerin koledar? In za kaj bi jim bil služil? Tu se nujno vsiljuje misel na »obiskovavce«. To misel potrjuje dejstvo, da sta dva francoska znanstvenika med izkopavanji v Tiahuanacu prepoznala like vesoljnih pilotov, opremljene s tutami in čeladami. Francoza sta odkopala tudi nekaj reliefov, ki prikazujejo, čeprav v ornamentalnem slogu, rakete in motorje na pogon z joni. Na enem izmed reliefov je upodobljen lik pilota, ki diha s cevko v nosnicah, z rokami pa upravlja instrumente, ki so zelo podobni tistim v vesoljskih ladjah...«

Prof. Gratton iz astrofizičnega instituta

v Frascatiju je izjavil: »Jaz načelno nisem nasproten mnenju, da obstajajo še druga bitja zunaj naše Zemlje, a hočem poudariti, da ni nobenega resnega elementa, ki bi pričal, da so stopila v stik z nami. Poročilo Condon, ki je napisano v zelo verodostojnem tonu, je edino sprejemljivo delo o teh stvareh, a tudi v njem so le opozorila, ne pa gotovosti.

Prof. Maffei iz istega centra pa je dejal uredniku tednika: »Jaz trdno verujem, da obstajajo razumna bitja zunaj naše Zemlje. A moram hitro pristaviti, da gre samo za prepričanje. Nešteto je delov vesoljstva, kjer so mogle nastati razmere, ki so ugodne za življenje, ker skoro gotovo obstajajo še drugi planetni sistemi... Račun nam pove naslednje: Zwicky je izračunal, da je v vesoljstvu najmanj dva milijona galasij ali rimskih cest: vsaka galasija pa šteje približno okrog 50 milijard zvezd; tako imamo dokaz, da obstaja nad sto milijonov milijard zvezd. Če zdaj pomislimo, da je vsaka zvezda središče planetnega sistema, kot je naš sončni sistem, kjer obstaja življenje na enem planetu izmed devetih, odkrijemo ogromno število možnosti za nastanek življenja tudi drugje v vesoljstvu... Zdi se mi nesmiselno, da bi bilo vse velikansko vesoljstvo ustvarjeno brez bitja, ki bi se zavedalo tega čuda. Vse to, kar obstaja in česar ne bomo nikoli videli, ker je tako oddaljeno, očitno ni bilo ustvarjeno za nas, ampak za druge, da ga lahko uživajo... S tem, da rečemo, da je nekdo, ki uživa svoje vesoljstvo, pridemo do Boga. Toda o tem imamo tudi zelo veljaven argument: v vesoljstvu obstaja velikanska uporaba sile, a nič ne gre v izgubo, vse ima svoj namen. Tudi tega ne moremo dojeti. Hotel bi reči še nekaj drugega: pojavi, ki jih mi opazujemo na desetine in desetine svetlobnih let od Zemlje, so se v resnici zgodili pred milijoni let; vesoljstvo je v neprestanem nastajanju. Tudi za življenje velja, da ni istočasno: svetovi, ki so bili nekoč neobljudeni, so lahko postali pozneje prave biološke centrale; tako je za sončni sistem to trenutek, v katerem obstaja življenje na Zemlji; drugje pa je lahko že bilo ali pa bo v prihodnosti...« Fe. Mi.

ZDRAVNIK KOT MORILEC

Danska je zelo simpatična in napredna država, toda na žalost je tam vedno nekaj gnilega, kot je povedal že Hamlet, ki je moral to dobro vedeti, ker je bil danski princ. Zdaj je izbruhnil tam škandal zaradi evtanazije. Primarij občinske bolnišnice v Københavnu dr. Bjoern Ibsen, je izjavil v radijskem predavanju, da odvzame neozdravljivim rakastim in drugim bolnikom, ki bi se sicer samo še mučili, umetne dihalne naprave, jim vbrizga morfij in jih pošlje tako predčasno na drugi svet. Nekateri drugi zdravniki so izjavili, da ima prav in da delajo tudi oni tako, drugi pa ga obsojajo. Proti se je izjavila tudi večina javnega mnenja. Možno je, da bodo obtožili dr. Ibsena umorov zaradi evtanazije. Mnogim ljudem vendarle ni prijetno ob misli, da jih bo umoril njihov zdravnik.

ŠTUDIJSKI DNEVI SLOVENSKIH IZOBRAZENECV V DRAGI

PROGRAM:

Sobota, 7. septembra:

ob 17.00 uri. Začetek, pozdravi krajevnih in deželnih predstavnikov

SLOVENSTVO NAŠA SKUPNA ZADEVA

ob 17.30 uri: Razmišljanja o vprašanju SLOVENSTVO IN DANAŠNJI ČAS.

Sledi diskusija.

Nedelja, 8. septembra:

ob 9.00 uri: nedeljska maša

SLOVENSTVO ZA MEJO

ob 10. uri: Okrogla miza o problematiki naših narodnih skupnosti v Italiji, Avstriji in na Madžarskem po manjšinskih konferencah v Trstu in Ohridu.

Sledi diskusija.

Ob. 13. uri: Kosilo.

Nedelja, 8. septembra:

SLOVENSTVO V SVETU

Ob 16. uri: Slovenec med domom in svetom. Kako žive naši rojaki v zahodni Evropi in v Severni Ameriki. Njihovi problemi, njihovi načrti za bodočnost.

Po predavanjih diskusija.

Ponedeljek, 9. septembra:

IZLETI V TRŽAŠKO OKOLICO

če bo zanje zadosti udeležencev.

Predavali bodo odlični javni delavci iz zamejstva, iz Slovenije in zdomstva.

Vedno je mišljen italijanski čas.

Ob 30-letnici požiga kraških vasi

(nadaljevanje s 1. strani)

tega, ker bi se jih bali, temveč predvsem zato, ker ugotavljamo, da marsikatera odgovorna oblast večkrat žal zatise tudi obe očesi pred nevarnim delovanjem omenjenih fašističnih sil. Spričo takšnega stanja je sveta dolžnost vseh resničnih demokratov obeh narodnosti, da budno spremljajo razvoj dogodkov, da sproti opozorijo javnost na fašistično rovarjenje, da se ne pustijo begati od lažnih parol in od kakšnih anahronističnih razprav o spreminjanju državne meje. Proti fašističnim prevratniškim poskusom moramo mobilizirati vse naše ljudi, kajti protifašizem ni neka vladna formula, temveč je obveznost, ki izhaja iz republiške ustave. Ta obveznost velja za vse, zlasti za tiste, ki so

kakorkoli odgovorni za nadaljnjo usodo demokracije v državi.

Ko se klanjamo spominu vseh tistih, ki so v neenakem boju proti fašizmu žrtvovali svoja življenja, ko ponovno izražamo vso svojo hvaležnost prebivalstvu Mavhinj, Cerovelj, Vižovelj in Medjevsi, ki je na oltar svobode žrtvovalo svoje domove in svoje imetje, se na tem mestu obvezujemo, da bomo po svojih močeh nadaljevali po poti, ki so nam jo bili nakazali naši protifašistični borci. V tej zvezi lahko zagotavljam, da občinska uprava pozdravlja vse pobude, ki imajo namen, da gojijo spomin na našo slavo antifašistično preteklost in ki si prizadevajo, da bi v javnem življenju trajno ostali živi ideali narodnoosvobodilne vojne in porniškega gibanja.«

Sodobno kmetijstvo

Poznopoletna opravila v vrtu in vinogradu

Poletje se bliža koncu in število opravil v vrtu in vinogradu vidno narašča. Kratek pregled takšnih opravil bo mogoče koristen za razporeditev dela.

Lončnice

Dokler trajajo vroči dnevi, je zalivanje dobrodošlo. To opravimo zvečer, da nam ne izhlapi preveč vode. V hladnejših dnevih lahko zalivamo tudi zjutraj. Počasi omejimo gnojenje, ki ga popolnoma prekinejo pri enoletnicah in trajno cvetočih lončnicah. Proti koncu poletja opustimo tudi gnojenje listnatih sobnih lastlin. Pri cvetočih lončnicah redno trgamo odcvetela socvetja ali cvetove, da ne porabijo hranil za tvorbo semen. Sedaj je čas za razmnoževanje z zelenimi podtaknjenci. Zdaj bomo narazali zdrave vršičke pelargonij, ki po možnosti naj nimajo cvetnih popkov. Spodnje liste porežemo in vtaknemo steblo 1 cm globoko v podlago. Ta naj bo peščena ali iz še bolj drobne mivke skupno s peskom. Zdaj je tudi čas za razmnoževanje nageljnov. Vršičke potaknemo v lončke z mivko; ko se bodo prijeli, jih bomo posadili v posamezne lončke. Vkoreninjene pelargonije lahko posadimo po dve ali tri v večjo posodo in spomladi jih razdelimo.

Okrasni vrt

Redno še kosimo travo in čistimo iz ruše plevel. S posebnim železnim klinom uničujemo nadležne koreninske plevele, druge držimo v pasti z redno košnjo. Zalivanje je še vedno pomembno opravilo, zlasti če je vreme suho in če so temperature razmeroma visoke. Še vedno lahko sadimo trato. V ta namen si pripravimo dobro kompostnico ali bogato s humusom založeno zemljo, ki jo razgrnemo v nekaj cm debeli plasti po površini. Po setvi potisnemo semena v zemljo in utrdimo površino z valjem. Dobro je, da grobo pripravljeno zemljo enkrat namoči dež, da se usede še brez semen. Po setvi zalijemo z res drobnim razpršilcem, sicer nam vodni curek odplavi semena in povzroča s tem neenakomerno poraščenost trate. Avgusta še redno gnojimo trato s posebnimi gnojili (Scott's in podobna), pa tudi še septembra, da bo trata dolgo v zimo lepo zelena.

Pozno poletje je zelo ugoden čas za presajanje drev in grmovja. Najprej začnemo z iglavci, ki so bolj občutljivi, končamo pa z listopadnimi. Tudi večino trajnic smemo odslej presajati. Poglavitno delo v septembru je vlaganje čebulic, ki bodo cvetele spomladi. Delo se lahko razvleče tudi v oktober, zlasti če je vreme ugodno. Med najbolj občudovanimi čebulnicami so tulipani in hijacinte, ki jih lahko brez škode pustimo na istem mestu po več let — zlasti botanične tulipane — če le ni miši in voluharjev v bližini. Pomembno je dognojevanje, da nadomestimo del porabljenih hranil v izčrpani zemlji okoli čebulic. Perunike (Iris), zlasti holandske, zelo popestrijo vrt, posebno koticke ob vodi.

Saditvam in presajanju, ki jih sedaj opravljamo, so potrebna dodatna zalivanja. Korenine rastlin, ki jih izkopavamo, se ne smejo poškodovati. Jama, kamor jih bomo

sadili, naj bo dovolj velika, okrogla in globoka. Na dno damo z zemljo pomešan zrel hlevski gnoj ali pa kompost in dodatno še nekoliko rudninskega gnojila. Založno gnojenje je potrebno tudi okrasnim rastlinam. Pri saditvi pazimo, da so korenine izravnane, da jih torej ne tlačimo. Rastlino naravnamo tako, da je steblo nekaj cm več v zemlji, kot je bilo doslej. Ob saditvi dobro potlačimo zemljo ob koreninskem vratu. S tem preprečimo, da rastlina takorekoč visi v zraku.

Zelenjavni vrt

Sedaj opravimo še setev zimske solate, spinače in motovilca. V sušnih dnevih zalivamo. Okopavamo še vedno pogosto zaradi plevela, da ne bo šel v cvet in semenil. Dognojevali bomo solatnicam, ki jih bomo pobirali do jeseni in še pozneje. Jesenska spinača potrebuje precej gnojil in sicer dušičnih. Kapusnicam dajemo kalijevega gnojila, ki vsebuje pretežno kalij. Paradižniku, papriki, kumaricam in korenovkam ne gnojimo več.

Skrb za kompost

V vsesplošnem pomanjkanju hlevskega gnoja je nujno skrbeti za nadomestna organska gnojila. Tako organsko gnojilo, ki prinaša zemlji organsko snov, ki služi prehrani talnih drobnoživk, je kompost. Prav gotovo se v vsakem vrtu nabere precej raznih zelenih odpadkov, zlasti trave. Na plast zelenih odpadkov dajemo plast zemlje. V zelo suhem vremenu je treba kompostni kup tudi zalivati. Pozno poletje tudi kup prekopljemo.

Vinograd

Zdaj grozdje zori in naša skrb je le, da ga ne napadejo razne bolezni. V bolj deževnih obdobjih grozi nevarnost gniloge, pa tudi peronospore in oidija. Gnilobo (*Botrytis cinerea*) zatiramo s takoimenovanimi

botricidi, kot so Benlate, Phaltan, Euparen ipd., ki jih uporabljamo upoštevajoč navodila. V sušnem vremenu še vedno okopavamo vinogradniško površino. Zelo pomembno opravilo je okopavanje mladih trsov. Sproti odstranjujemo tudi rosne ali zgornje korenine, ki se razvijajo po navadi iz cepljenega mesta. Včasih povzročajo neodstranjene rosne korenine tudi propad trsa. Z obdelavo in rahlanjem tal obdržimo v njih prepotrebno vlago.

V. V.

—o—

POZIV K ZAŠČITI SLONOV

Svetovni sklad za varstvo narave in Mednarodna zveza za ohranitev narave in njene bogastva sta objavila poziv na vse zainteresirane, naj sprejmejo stroge ukrepe za odpravo divjega lova na slone in nezakonite trgovine s slonovimi okli. Obe organizaciji imata sedež v švicarskem mestu Morgesu. V skupnem pozivu trdita, da če ne bodo takoj podvezeti strogi ukrepi, bodo sloni sploh iztrebljeni in s tem bo povzročena velikanska gospodarska, pa tudi znanstvena in estetska škoda. Svet bo izgubil eno svojih najzanimivejših in najlepših živalskih vrst. Jasno je, je dalje rečeno v pozivu, da so glavni vzroki tega uničevanja slonov divji lov, povečevanje poljedelskih površin in plantaže, ki zmanjšajo življenjski prostor slonov. K temu prispeva svoje še suša. Toda najhujša nadloga je prav divji lov, ki se je zadnji čas zelo razširil zaradi naglega dviganja cene slonove kosti, t.j. oklov.

ZA IZKORIŠČANJE SONČNE ENERGIJE

Ameriška komisija za atomsko silo je določila 600.000 dolarjev za raziskave, ki naj bi dokazale, da se da sončna energija pretvoriti v praktično uporabljivo, ceneno in snažno energijo. Poskuse bodo delali v laboratorijih atomske komisije v Sandii pri Albuquerque v Novi Mehiki. Med drugim gre za to, kako »shraniti« tako energijo, da jo bodo lahko uporabili, kadar jo bodo potrebovali. Uporabljali bi jo predvsem za gretje hiš in za hladilnike ter za gretje vode.

Kaj meni guverner Banke Italije

Po odobritvi protikonjunktturnih uprepov v parlamentu sta imela posvete zakladni minister Colombo in guverner banke Italije Carli. Slednji opozarja na ključno vprašanje primanjkljaja javne uprave, katerega je treba kriti z neinflacijskimi metodami ali bo treba še bolj trdo prizadeti davkoplačevalce.

Carli postavlja vprašanje, ali so monetarne oblasti v Italiji sprejele že dovolj protinflacijskih ukrepov, ker kljub kreditnim in uvoznim omejitvam dalje naraščajo denarni obtok in bančni krediti ter ostaja neravnovesje v plačilni bilanci s tujino. Tako je na primer neravnovesje med izvozom in uvozom kmetijskih proizvodov znašalo leta 1963 500 milijard lir, leta 1971 1.200 milijard in lani je primanjkljaj že dosegel 2.500 milijard.

V zvezi z denarnim obtokom je Carli spomnil, kako so se bančne vloge v prvih 5 mesecih letos dvignile za 23 odst. v primeri z istim časom lani, toda bančni krediti so narasli naravnost za 52 odst. Naraščanje denarnega obtoka so krive javne bi-

lance ter se Banka Italije z vsemi silami trudi za skrčenje obtoka.

Novi davki — pravi Carli — imajo za cilj, da postopno uravnesijo povpraševanje po blagu s ponudbo, a po drugi strani samo delno krijejo denarne potrebe državne blagajne. Vladni odloki, katere je doslej odobrila parlament, bodo do konca leta prinesli državi 800 do 900 milijard lir. Država potrebuje še nadaljnjih 8 tisoč milijard. Zaradi nestabilnosti tečajev in inflacije javnost noče kupovati državnih vrednostnih papirjev in država je prisiljena, da se finansira s tiskanjem denarja. Kot rečeno, pa večji denarni obtok pomeni še večjo inflacijo.

Eden izmed Carlijevih predlogov za izhod iz sedanjega položaja je razpis javnega posojila. Posojilo bi bilo nevračljivo, toda obresti naj bi bile prilagojene življenjskim stroškom, tako da bi zagotovile stalen primerni dohodek. Posojilo bi bilo mogoče podpisati tudi z državnimi vrednostnimi papirji, katere že imajo varčevalci.

MAC COYEVO PLEME

JACK LONDON

16

»Mirno!«

»Mirno je!«

Neglede na to, da je pihal veter od zadaj, je bila vročina tako huda, da je bil kapitan Davenport prisiljen izpuščati krmilo zdaj z eno, zdaj z drugo roko, da si je gnetel ali ščitil lica, ki so ga pekla. Mac Coyeva brada se je zvijala in kodrala, in duh po ožgani koži, ki mu je dražil nosnici, je pripravil kapitana, da se je naglo ozrl po onem. Kapitan Davenport je zmenoma prijemal za krmilo zdaj z eno, zdaj z drugo roko, da si je hrbet druge drgnil ob hlače, ker se je prekrival z mehurji. Vsa jadra na zadnjem jamboru so izginila v enem samem plamenu, kar je prisililo oba moža, da sta počela in si zaščitila obraz.

»Zdaj,« je rekel Mac Coy in vrgel pogled naprej proti nizki obali, »zdaj pa štiri točke navzgor, kapitan, in naj gre naprej.«

Goreči kosi in svežnji vrvi in platna so padali okrog njiju in na njiju. Katranast dim, ki se je dvignil iz kosa goreče vrvi ob kapitanovih nogah, mu je povzročil hud napad kašlja, med katerim se je na slepo oklepal krmila.

»Pyrenees« je trčila ob dno, prednji del ladje se je dvignil in ladja je lahno zdrsula naprej, dokler se ni ustavila. Cela ploha gorečih kosov se je ob sunku vsula okrog njiju. Ladja se je premaknila naprej in spet zadela ob dno. Zdrobila je khrke korale pod gredljem, zdrsnila naprej in še tretjič zadela ob dno.

»Zdaj pa krmilo čisto navzgor,« je rekel Mac Coy. »Ste zavrtali čisto navzgor?« je čez eno minuto prijavnno vprašal.

»Bolj ne gre,« je bil odgovor.

»Odlično. Zdaj se vrti sama okrog sebe.«

Mac Coy je pogledal čez ograjo. »Bel in droben pesek. Ni si mogla želeči boljšega. Lepo dno.«

Medtem ko se je »Pyrenees« vrtela okrog svojega prvega konca, je strašen naval dima in plamenov zajel zadnji krov. Kapitan Davenport je skočil od krmila z boleče ožgano kožo. Planil je k vrvi čolna pod zadnjim delom ladje, potem pogledal Mac Coya, ki je stal ob njem, in čakal, da spleza navzdol.

»Vi prej,« je zakričal kapitan, ga prijel

za rame in ga skoraj vrgel čez ograjo. Toda plameni in dim so bili prehudi in je takoj sledil Mac Coyu. Oba moža sta zdrsula po vrvi in skupaj padla v čoln. Mornar na prednjem koncu čolna ni čakal na povelje in je prerezal vrv. Že dvignjena vesla so se pogreznila v vodo in čoln se je naglo oddaljil od ladje.

POLETNE MISLI

Po poti prijateljstva

»I me ga dito che xe un della Tržaška knjigarna che ghe manca do.« Če ne bi videl, da je fant, ki je stal pred mano nasmejan in prijeten človek, bi še posumil, da ima kaj za bregom na račun tistega enega iz Tržaške knjigarne, ki ne more biti nihče drug, kot Vojko Slavec, vnet planinec in simpatičen spremljevalec v hribih. Kasneje sem šele razumel, da sta tisti dve stvari, ki Vojkotu manjkata, le dva žiga z dveh vrhov v avstrijskih Alpah. Vsekakor pa je bilo zanimivo ugotoviti, da ve za Vojkove alpske podvige nekdo, ki ni ne Slovenec in verjetno Vojkova niti ne pozna.

O tem sem razmišljal, ko sem se sredi avgusta pod prijetnimi sončnimi žarki spuščal po skalnatem grebenu proti travnatim policam mogočnega Montaža. Kaj pa naj bi drugega počel v letošnji poletni vročini? V mestu je neznosno, vsa kopališča so prenatrana in morje je pretoplo in umazano površ. Kak izlet v hribe se v tem času presneto prileže.

Take misli obhajajo marsikoga, ki je za Veliki šmaren prost in ki ima rad gore. Zato je v tem času možno srečati po gorskih poteh precej ljudi, ki se zatekajo v naravo, ki se prepuščajo uživanju gorskih lepot in prekrasnim razgledom po vrhovih. To je tudi čas, ko ti z jasnega neba ne grozi nepredvidena ploha. In ne nazadnje gre omeniti prijeten občutek, ki ga doživi planinec, ko se po poteh ali na vrhovih srečuje z drugimi ljubitelji planin in gorskega sveta. Ti medčloveški odnosi imajo neko drugačno dimenzijo in razmerje, ki se tako ustvarja, je vsekakor bolj prijateljsko in bolj sproščeno, kot pa smo ga navajeni v mestu. Človek bi rekel, da je to drugi svet, ki je z našo vsak-

»Lepo dno za ladjo, kapitan,« je zamrmral Mac Coy, gledajoč nazaj.

»Ja, lepo dno, in to vse po vaši zaslugi,« je odgovoril kapitan.

Vsi trije čolni so zaveslali proti obali beli od koral, onstran katere, na robu gozdiča kokosovih palm, so lahko videli pet ali šest koč iz slame in kakih dvajset ali več razburjenih domačinov, ki so z izbuljenimi očmi gledali požar, ki je prispel k obali.

Čolni so pristali in domačini so prihajali naproti po belem pesku.

»Zdaj pa bom moral gledati, da dobim kako plovio, da se vrnem na Pitcairn,« je rekel Mac Coy. Konec

danjostjo le v daljnem sorodstvu. Pa mislim, da to ne drži popolnoma, le v nas samih je tisti bistveno različni pristop do okolja in ljudi iz vsakdanjosti ali pa do pristne narave sredi gorskih vrhov. Prav značilno je, kako med tem dvema možnostima človek podzavestno odklanja prvo in hrepeni po drugi. Zato je, ne samo za njegov organizem, ampak tudi za njegovo duševno umerjenost tako pomembno, da se od časa do časa sprosti v takem naravnem okolju.

V slovenskih gorah je Planinska zveza Slovenije razpredla že vrsto markiranih stez in vzponov, da bi se planinec, četudi ni več kraja in je morda prve krake v hribih, prav znašel. Med temi gorskimi potmi je najbolj znana planinska »Transverzala«, ki poteka nekako od Pohorja, preko Kamniških Alp in Karavank v vzhodne Julijce in po soških vrhovih do morja.

Prav v tem času dokončuje tudi tržaško Slovensko planinsko društvo novo pot po zapadnih Julijcih in po kraških vrhovih do miljskih gričev. Ta nova pot se bo menda imenovala »vertikala«.

Pred dvema letoma pa so se tri obmejne planinske zveze Slovenije, Italije in Avstrije domenile za skupno planinsko iniciativo, ki so jo imenovali »Pot prijateljstva«. V obmejnih predelih Slovenije, Furlanije - Julijske krajine in Koroške so določili po deset vrhov, ki naj jih planinec prehodi in kot dokaz prinese v posebni knjižici pečat z vrha. Tako se je našlo tudi med tržaškimi Slovenci nekaj planincev, ki so se spravili na to pot prijateljstva in Vojkotu zdaj manjkata samo še dva vrhova.

Ko sem mu pripovedoval svoje srečanje z neznanim fantom, se je dobrodušno nasmešnil, češ, dober glas v sedmo vas. Potrdil pa mi je dejstvo, da je tudi sam srečal po poti prijateljstva najrazličnejše ljudi raznih narodnosti, ki pa jih veže ljubezen do gora in sproščeno prijateljstvo. Vojkova sem tudi vprašal, če se mu je na teh gorskih vzponih primerilo kaj nenavadnega. »Pa še kako!« je vzkliknil. »Pomisli, da smo morali pred desetimi dnevi prav hitro zlesti s Triglava, ker so se nevarno zbirali oblaki. In še preden smo prišli do koč je že snežilo. Pomisli, sredi vročega avgusta je zapadlo kakih 30 cm snega.« Stvari pač, ki se nad dvatisoč metri lahko primerijo! Morda je tudi zato tako zanimivo in vabljivo oprtati si nahrbtnik in se potruditi v kraljestvo skalovja: na srečanje z gorami in na srečanje z novimi ljudmi.

Igor Tuta

pohištvo

VABIMO cenjene odjemalce naj obiščejo **NOVO TRGOVINO S POHIŠTVOM** v Ulici Castaldi 3 v Trstu - Tel. 762966 (pri Trgu Garibaldi).

OGLEDALI si bodo med drugim edino razstavo na Tržaškem vseh vrst izdelkov z **na ne TOVARNE MEBLO** (kmečke dhevne sobe, skrinje, kmečki koti itd.) in velik izbor kuhinj Podjetja CUMINI.

KOZMAN